

LIETUVOS BANKAS
EKONOMIKOS DEPARTAMENTAS

LB valdybos pirmininkui

2008 01 10

DĖL ATSAKYO Į NAUJOSIOS SĄJUNGOS (SOCIALLIBERALŲ) FRAKCIJOS
PAKLAUSIMĄ

1. Kaip Lietuvos bankas įgyvendina savo pagrindinį tikslą – palaikyti kainų stabilumą, kai infliacija priartėjo prie dviženklų skaičių ribos ir nepaliaujamai didėja atotrūkis tarp palūkanų normų litais ir eurai. Kokius konkrečius tikslus kelia Lietuvos bankas šioje srityje? Kokias priemones jos taiko šiems tikslams įgyvendinti? Kokie šių priemonių taikymo rezultatai 2007 m. ir kokios prognozės 2008-2009 m.?

Pastaraisiais metais Lietuvos ekonomika patiria sparčios realiosios ir finansinės konvergencijos procesus, o infliacijos didėjimas tokiomis sąlygomis yra iš dalies dėsningas. Realiųjų pajamų artėjimas prie ES lygio skatina ilgo laikotarpio realiojo valiutos kurso pusiausvyros kilimą. Finansinė liberalizacija, lydima intensyvių kapitalo įplaukų iš kitų šalių, pasireiškia gamybos pajėgumo perkėlimu į ne užsienio prekybos ekonomikos sektorius, sparčiu turto kainų kilimu, nominaliųjų pajamų didėjimu, o tai lemia išaugusį ūkio augimo atotrūkį nuo potencialo, vidaus ir išorės ekonomikos nesubalansuotumą ir sudaro palankias sąlygas kainų didėjimui.

Nemažiau svarbūs veiksniai, pastaruoju metu turintys reikšmingą poveikį vartotojų kainų didėjimui, yra susiję su administracinio pobūdžio sprendimais ir išorės šokais. Sprendimai dėl energijos (elektros, dujų, šilumos energijos) kainų didinimo reikšmingai prisidėjo prie vartotojų kainų augimo 2006-2007 m. Nepalankūs kai kurių žemės ūkio žaliavų kainų pokyčiai tarptautinėse rinkose turi didinantį poveikį daugelio ES šalių maisto produktų kainoms, tačiau Lietuvoje šios tendencijos ryškesnės ir gali būti susijusios tiek su kainoms didinti palankia ekonominio ciklo pozicija ir papildomu darbo sąnaudų spaudimu kainoms, tiek su mažesne konkurencija vidaus rinkoje.

Atsižvelgiant į įvairialypę šiuo metu Lietuvoje stebimos infliacijos kilmę ir į tai, kad fiksuoto valiutos kurso sąlygomis pinigų politikos priemonių poveikis yra ribotas, vidutinio laikotarpio kainų stabilumas turėtų būti užtikrinamas pasitelkiant daugiausia fiskalinės ir struktūrinės ekonominės politikos priemones, ypatingą dėmesį skiriant natūraliųjų monopolijų reguliavimo, konkurencijos stiprinimo ir darbo rinkos lankstumo skatinimo politikai. 2007 m. gruodžio 12 d. LRV nutarimu "Dėl vidutinės trukmės laikotarpio infliacijos valdymo strategijos" (Žin. 2007, Nr. 134-5426, kopija pridedama) patvirtinta vidutinio laikotarpio infliacijos valdymo strategija, parengta LR finansų ministerijos bendradarbiaujant su Lietuvos banku, numato ekonominės politikos priemones siekiant kainų stabilumo.

2. *Ką reiškia Lietuvos banko skelbiamas 6 mėn. VILIBOR, kuris per 2007 metus išaugo apie 3,5 procentinio punkto ir dėl to būsto paskolų kintamomis palūkanomis litais aptarnavimo kaštai gyventojams išaugo keliais šimtais litų per mėnesį, jei, remiantis Lietuvos banko skelbiamais duomenimis, komerciniai bankai vienas kitam lėšų tokiam terminui beveik neskolina? Ar taip komerciniai bankai nesiekia nepagrįstai didinti palūkanų pajamas, paskatinti gyventojus pakeisti paskolų valiutą iš litų į eurų?*

VILIBOR – tai vidutinės tarpbankinės palūkanų normos, kuriomis bankai pageidauja (pasiruošę) paskolinti lėšų litais kitiems bankams. Skaičiuojamos ir skelbiamos 1 nakties, 1 savaitės, 2 savaitių, 1 mėnesio, 3 mėnesių, 6 mėnesių ir 1 metų VILIBOR. VILIBOR apskaičiavimui naudojamos minėtų terminų ne mažiau kaip 5 bankų skelbiamos palūkanų normos. Šie bankai turi atlikti operacijas tarpbankinėje indėlių ir paskolų rinkoje bei būti didžiausiais jos dalyviais. Kiekvieno termino VILIBOR apskaičiuojamos taip: didžiausia ir mažiausia užfiksuotos atitinkamo termino palūkanų normos atmetamos, o iš likusių atitinkamo termino palūkanų normų apskaičiuojamas aritmetinis vidurkis.

VILIBOR yra svarbus dėl to, kad atspindi palūkanų normas kuriomis bankai būtų pasiruošę skolinti vienas kitam. Skolinimosi poreikis ne visada yra vienodas, nes lėšų bankai pritraukia ir kitais būdais, pavyzdžiui skolinasi iš patronuojančių institucijų. Norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad sandoriai minėtomis palūkanomis vyksta, tačiau ne visada intensyviai. Tai priklauso nuo daugelio veiksnių, įskaitant jau minėtą galimybę skolintis iš kitų šaltinių ar būtinybę vykdyti privalomųjų atsargų normatyvą.

Pastaruoju metu tarpbankinės palūkanų normos pakilo dėl išaugusių tarpbankinių palūkanų euro zonoje, pabrangusios bankų skolinimosi kainos (indėlių palūkanų), infliacijos lūkesčių, o taip pat dėl kalbų apie šalies ekonomikos perkaitimą. Norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad tarpbankinės palūkanos vis dar išlieka mažesnės nei infliacija, t.y. realiosios palūkanų normos išlieka neigiamos. Bankai uždirba iš grynosios palūkanų maržos, t.y. skirtumo tarp skolinimosi ir skolinimo kainos. Kadangi pastaruoju metu bankų skolinimosi kaina taip pat išaugo, VILIBOR augimo nederėtų tiesiogiai sieti su bankų noru nepagrįstai didinti palūkanų pajamas. Pastarosios sparčiai augo dėl išaugusios paskolų apimties, o ne dėl grynujų maržų augimo. Be to, norime pastebėti, kad bankų tarpusavio konkurencija yra palūkanų normų maržų augimą stabdantis veiksnys.

3. *Kaip konkrečiai reglamentuotas Lietuvos Respublikos Bankų įstatymo 56 straipsnio reikalavimas (turint omenyje valiutų kurso ir palūkanų normų riziką, kurią skolindamiesi lėšas, prisiima gyventojai – neprofesionalūs rinkos dalyviai) “prieš sudarydamas sutartį dėl finansinių paslaugų teikimo, bankas privalo suteikti klientui išsamią informaciją apie finansinių paslaugų teikimo sąlygas, paslaugų kainą, paslaugų teikimo terminus, galimas pasekmes, bei kitokią informaciją, turinčią įtakos kliento apsisprendimui sudaryti sutartį”? Pavyzdžiui, kokius palūkanų normų ir valiutų kurso kitimo bei su tuo susijusius paskolų aptarnavimo kaštų scenarijus bankai privalo pateikti klientams ir ar tokia informacija yra sutartyse? Ar Lietuvos banko valdyba nemano, kad šiuo metu verta aktyvinti komercinių priežiūrą?*

Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 56 straipsnio nuostatų įgyvendinimas atskirais Lietuvos banko valdybos nutarimais ar kitais teisiniais aktais nėra reglamentuojamas. Be to, Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai nenustatė reikalavimo patvirtinti minėto straipsnio įgyvendinimą papildančią tvarką. Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 56 straipsnio 2 punkte išdėstytos nuostatos yra imperatyvaus pobūdžio ir pakankamai detalios apibrėžia bankams keliamus reikalavimus. Norime atkreipti Jūsų dėmesį į Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymą, kurio nuostatos taikomos ir finansinių paslaugų teikimui. Bankas nepateikdamas klientui išsamos informacijos apie finansinių

paslaugų teikimo sąlygas, paslaugų kainą, paslaugų teikimo terminus, galimas pasekmes bei kitokią informaciją, turinčią įtakos kliento apsisprendimui sudaryti sutartį, pažeistų Bankų įstatymo 56 straipsnį, informacijos apie prekes ir paslaugas pateikimo reikalavimą ir vartotojų teises pagal Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 5 ir 3 straipsnius. Dėl šios priežasties vartotojas, manydamas, kad pažeistos jo teisės ar interesai, turėtų kreiptis į paslaugos teikėją (banką) ir vartotojų teisių apsaugos institucijas (tame tarpe ir Lietuvos banką), kaip nustatyta Vartotojų teisių apsaugos įstatyme.

Kredito įstaigos ir besiskolinančiojo asmens sutartiniai santykiai yra reglamentuojami Lietuvos Respublikos civilinio kodekso. Lietuvos Respublikos teisės aktai nenustato reikalavimų į bankų kredito sutartis įtraukti informaciją apie tai, kaip pasikeistų paskolos ir palūkanų mokėjimai bankams, hipotetiškai keičiantis valiutos kursams, palūkanų normoms ar kitiems mokėjimų dydį apibrėžiantiems parametrams. Tačiau, neatskiriama kredito sutarčių gyventojams dalimi paprastai yra mokėjimų bankams grafikas, kuriame nustatomi kredito gražinimo ir palūkanų mokėjimų dydis ir terminai. Keičiantis kredito sąlygoms (pvz., palūkanų normoms) mokėjimų grafikas yra atnaujinamas ir kredito sutartyje nustatyta tvarka pateikiamas skolininkui.

Atsižvelgdami į Jūsų paminėtas valiutos kursų ir palūkanų normų riziką, norime pažymėti, kad 2007 m. lapkričio mėn. duomenimis 99,8 procentai paskolų gyventojams sudarė paskolos litais ir eurais. Dėl Lietuvoje įgyvendinto valiutų valdybos modelio ir fiksuoto nacionalinės valiutos lito kurso euro atžvilgiu, besiskolinantys gyventojai praktiškai nepatiria valiutų kursų rizikos. Be to, skolininkų prisiimama palūkanų normų rizika yra minimizuojama, kai skolinamasi su fiksuotomis palūkanų normomis. 2007 m. lapkričio duomenimis, 35 procentai naujų paskolų gyventojams sudarė paskolos, kurių palūkanų normos buvo fiksuotos (ilgesniam nei 1 m. laikotarpiui), o tokių paskolų populiarumas palaipsniui didėja.

Lietuvos bankas, vykdydamas kredito įstaigų veiklos priežiūros funkciją, vadovaujasi Lietuvos banko, Finansų įstaigų ir Bankų įstatymais ir kitais teisės aktais. Taikoma kredito įstaigų veiklos priežiūros teisinė bazė atitinka Europos Sąjungos direktyvų ir Europos bankų priežiūros institucijų komiteto reikalavimus.

DĖL VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO INFLIACIJOS VALDYMO STRATEGIJOS

2007 m. gruodžio 12 d. Nr. 1314
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti pridedamus:
 - 1.1. Vidutinės trukmės laikotarpio infliacijos valdymo strategiją;
 - 1.2. vidutinio laikotarpio priemonių infliacijai veikti ir neigiamoms jos pasekmėms socialiai jautrioms gyventojų grupėms švelninti sąrašą (toliau vadinama – priemonės).
2. Pasiūlyti Lietuvos bankui, Konkurencijos tarybai, Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai ir savivaldybėms dalyvauti vykdant priemones, priskirtinas jų kompetencijai.

Ministras Pirmininkas

Finansų ministras

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2007 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1314

VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO INFLIACIJOS VALDYMO STRATEGIJA

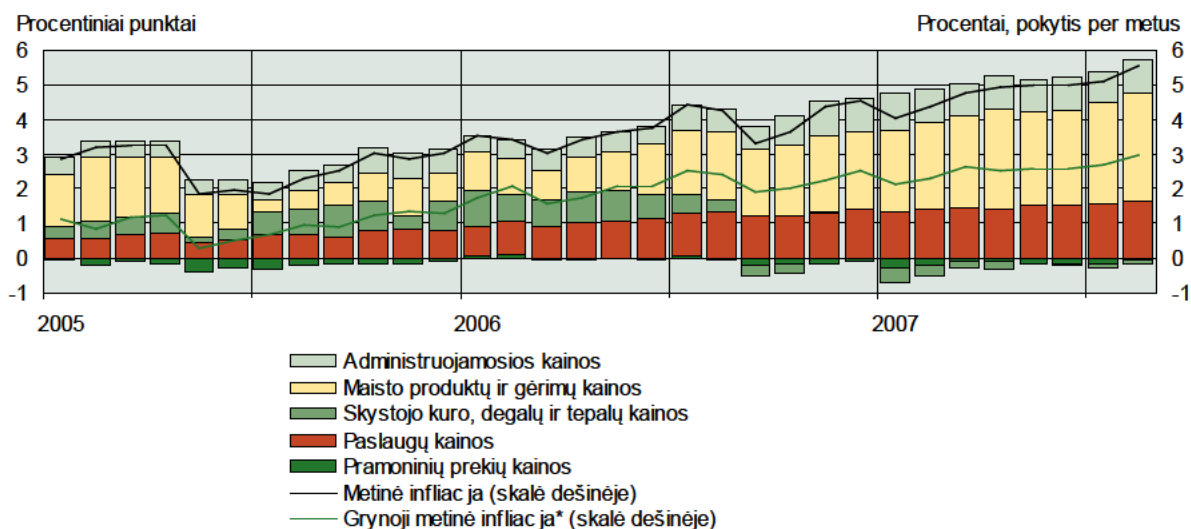
I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vidutinės trukmės laikotarpio infliacijos valdymo strategija (toliau vadinama – ši Strategija) įgyvendina Lietuvos konvergencijos programose ir Nacionalinėje Lisabonos strategijos įgyvendinimo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. 1270 (Žin., 2005, Nr. 139-5019), numatytus tikslus – siekti vykdyti ekonominę politiką, užtikrinančią kainų ir valdžios sektoriaus finansų stabilumą, kad išliktų tvirtas pasitikėjimas Valiutų valdybos principų tęstinumu Lietuvoje ir būtų užtikrinama ilgalaikio kainų stabilumo perspektyva.

II. KAINŲ LYGIO KITIMO ANALIZĖ

2. Kainos 2007 metais Lietuvoje didėjo vis sparčiau. Per pirmuosius dešimt 2007 metų mėnesių vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (toliau vadinama – SVKI), pasiekė 5,2 procento. Bendroji infliacija didėjo daugiausia dėl vis sparčiau didėjančių apdoroto maisto produktų ir paslaugų kainų. Aptariamuoju laikotarpiu maisto produktų brangimas lėmė beveik du trečdalius bendrosios metinės infliacijos. 2007 metų viduryje maisto ir gėrimų kainos buvo vidutiniškai apie 10 procentų didesnės nei prieš metus. Visą šį laikotarpį labiausiai brango duonos ir grūdų produktai, o 2007 metų antrojoje pusėje sparčiau ėmė brangti pieno ir mėsos produktai. Dėl cigarečių akcizų didinimo pabrango ir cigaretės.

1 lentelė. Metinės infliacijos pagal SVKI* kaitos veiksniai

Šaltiniai: Statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

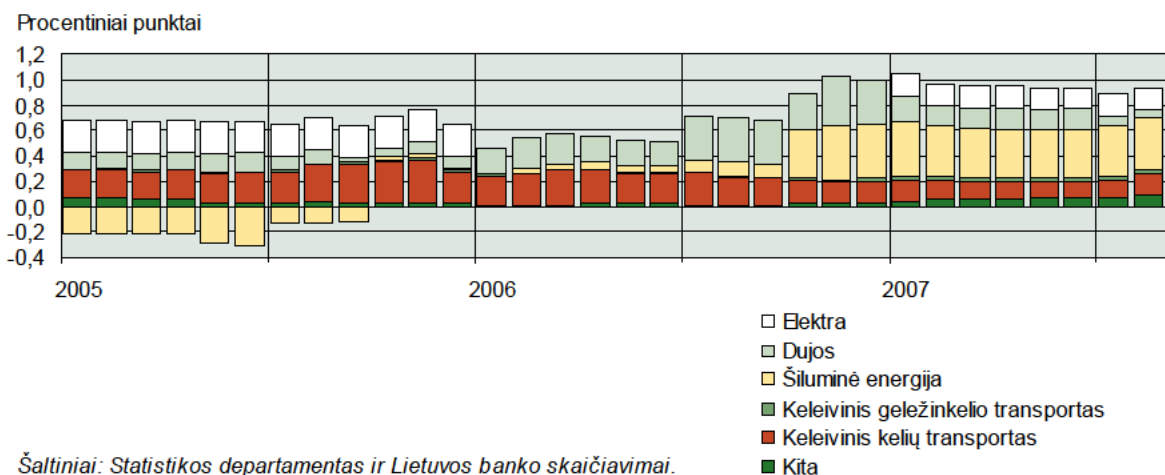
* SVKI, neskaitant maisto produktų, degalų ir tepalų bei administruojamųjų kainų.

3. Apdoroto maisto produktų kainų didėjimas sietinas tiek su brangstančiais žemės ūkio produktais, tiek su didėjančiomis darbo užmokesčio sąnaudomis, tiek su didėjančiu maisto gamybos ir prekybos įmonių pelnu. Didėjant žemės ūkio produktų kainoms užsienio valstybėse ir vykstant šių kainų konvergencijai su kainomis Vakarų Europoje, žemės ūkio produktai Lietuvoje pabrango keliomis dešimtimis procentų. Gamintojai į produkcijos kainas įtraukė maždaug pastovią produkcijos kainos dalį, kurią sudaro šios sąnaudos, taigi maisto kainos palaipsniui didėjo. Į gamintojų kainas taip pat buvo įskaitomos augančios darbo užmokesčio sąnaudos. Vienetinės darbo sąnaudos maisto gamybos sektoriuje pradėjo labiau didėti 2007 metais, papildomai veikdamos maisto kainas. Be to, didėjant gamybos sąnaudoms ir maisto gamintojams išlaikant maždaug pastovias pelno maržas, jų pelno absoliuti vertė taip pat didėjo. Tai didino maisto gamintojų kainas.

4. Analogiška situacija klostėsi ir maisto prekybos sektoriuje. Kitaip nei maisto gamybos sektoriuje, prekybos sektoriuje vartotojų kainos didėjo daugiau dėl augančių jau nuo 2006 metų pradžios vienetinių darbo sąnaudų. Kainos vartotojams didėjo ir dėl augančio prekybininkų pelno.

5. Administruojamųjų kainų 2007 metais poveikis bendrajai infliacijai kito nedaug. Daugiausia bendrąją metinę infliaciją didino nuo 2006 metų rudens padidintos šilumos energijos kainos ir nuo 2007 metų pradžios padidintos elektros kainos. Bendrąją infliaciją šiek tiek didino ir liepos–rugpjūčio mėnesiais padidėjusios šilumos energijos kainos Vilniuje ir kai kuriuose kituose Lietuvos miestuose. Rugpjūtį bendrąją infliaciją šiek tiek daugiau veikė pabrangusios visuomeninio transporto paslaugos (Kaune ir Panevėžyje).

2 lentelė. Administruojamųjų kainų poveikis bendrajai metinei infliacijai

6. Pramoninių prekių kainos bendrąją infliaciją veikė mažai. Tokią kainų raidą lemia daugiau importuojamų prekių kainų pokyčiai, o ne kylančios Lietuvos gamintojų kainos. Lietuvos pramoninių prekių gamintojų kainos didėja dėl brangstančių importuojamų dujų, kitų žaliavų (pvz., medienos) ir sparčiau už našumą didėjančio darbo užmokesčio, tačiau importuotoms prekėms (išskyrus maisto produktus ir skystuosius degalus) vyraujant vartotojo krepšelyje pramoninių prekių kainos vartotojams nedidėjo.

7. Aptariamoju laikotarpiu paslaugų kainų poveikis bendrajai infliacijai palaipsniui didėjo, tai rodė intensyvėjantį visuminės paklausos poveikį kainų raidai. Rinkos paslaugų kainas jau kurį laiką labai veikia didėjančios darbo užmokesčio sąnaudos. Nors 2007 metais darbo našumas rinkos paslaugų sektoriuje didėjo sparčiau, vieno darbuotojo sukuriama pridėtinė vertė augimas gerokai atsilieka nuo darbo užmokesčio didėjimo. Rinkos paslaugų sektoriuje metinę infliaciją labiausiai veikia brangstančios restoranų, kavinių ir valgyklų paslaugos ne tik dėl didelės paklausos ir augančių darbo užmokesčio sąnaudų, bet ir dėl brangstančių maisto produktų.

8. Dėl įtampos darbo rinkoje, taip pat kitų veiksnių vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje toliau sparčiai didėja. Metinis darbo užmokesčio augimas 2007 metų III ketvirtį siekė 17,9 procento (I ketvirtį – 20,9 procento, II ketvirtį – 20,2 procento).

III. INSTITUCIJŲ VYKDYTŲ PRIEMONIŲ ANALIZĖ

9. Lietuvos Respublikos Vyriausybė dar 2004 metais nurodė atsirandančius infliaciją skatinančius veiksniai. Lietuvos konvergencijos programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 21 d. nutarimu Nr. 54 (Žin., 2005, Nr. [11-341](#)), buvo numatytos prevencinės kainų stabilumo priemonės: „Siekiant išvengti neigiamų socialinių ekonominių pasekmių ir susilpninti ciklinius ūkio svyravimus, šioje Programoje numatomos priemonės paklausos didėjimui kontroliuoti. Numatoma įgyvendinti valdžios sektoriaus pajamų didinimo priemonės, kurios leistų išvengti išlaidų mažinimo. Nekilnojamojo turto mokesčio bazės išplėtimas, kapitalo ir gyventojų pajamų mokesčių tarifų subalansavimas, „šešėlinės“ ekonomikos mažinimas sudarys sąlygas vykdyti fiskalinio deficito planus, išvengti netvaraus nekilnojamojo turto kainų didėjimo, suteiks pagrindą tikėtis stabilių vartotojų kainų ir palūkanų normų, padės išsaugoti pasitikėjimą makroekonominio stabilumu.“

10. Vykdytos šios priemonės:

10.1. išplėsta nekilnojamojo turto mokesčio bazė, kuri apėmė ir gyventojams priklausančio turto dalį;

10.2. mažintas darbo pajamų apmokestinimas, numačius kompensuojamąsias (biudžeto pajamas didinančias) priemones;

10.3. sėkmingai kovota su „darbo užmokesčio vokuose“ reiškiniu.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuolat stebėjo ir toliau stebi infliacijos rizikos veiksniai, inicijavo pasiūlymus dėl priemonių jiems suvaldyti. Visuomenė pastaruosius trejus metus nuosekliai buvo informuojama apie tai, kad pagrindinis ateities infliacijos spartėjimo veiksnys – nuolat didėjantis kredito prieaugis, įspėjama dėl rizikos veiksnių, atsirandančių nekilnojamojo turto rinkoje. Kartu siūlytos kredito ribojimo priemonės, pavyzdžiui, pateikti ir priimti projektai teisės aktų, leidusių ekonominiams ir administraciniais svertais iš dalies riboti vartojimą iš skolintų lėšų. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ragino kitas už kainų stabilumą atsakingas institucijas imtis efektyvesnių priemonių paskolų prieaugio skatinamos paklausos

poveikiui infliacijai mažinti. Lietuvos Respublikos Vyriausybė inicijavo tikslą – vidutinės trukmės laikotarpiu siekti subalansuoto biudžeto.

12. Lietuvos bankas 2007 metų vasarį Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlė priemones infliacijai valdyti. Atsižvelgdama į šiuos pasiūlymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė priemonėms vidutinės trukmės laikotarpio kainų stabilumui pasiekti (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. pasitarimo protokolai Nr. 16). Analizuojant kainų stabilumą lemiančius veiksnius, numatytos infliacijos valdymo priemonės, kurios taip pat išdėstytos Ūkio ministerijos kartu su kitomis ministerijomis ir valstybės institucijomis parengtoje metinėje Lietuvos Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos pažangos ataskaitoje, kuriai Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė 2007 m. rugsėjo 26 dieną.

13. Įgyvendindamas vieną iš pagrindinių ilgalaikio kainų stabilumo užtikrinimo priemonių, Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasiūlymu 2007 m. lapkričio 8 d. priėmė Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymą, įteisinantį nacionalines fiskalinės drausmės taisykles, užtikrinančias ilgalaikį valdžios sektoriaus finansų tvarumą. Šis įstatymas skirtas išlaikyti užsienio investuotojų pasitikėjimui Lietuvos valdžios sektoriaus ilgalaikiu tvarumu ir užtikrinti, kad Europos centrinio banko (toliau vadinama – ECB) palūkanų didėjimo ribojamas kreditas pernelyg staigiai nelėtintų ūkio augimo.

14. Lietuvos Respublikos Vyriausybė taip pat vykdė šias numatytas priemones:

14.1. siekdama neskatinti skolinimosi, neformavo visuomenės lūkesčių, kad gyventojų pajamų mokestis mažės kur kas labiau, nei nustatyta Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (Žin., 2002, Nr. [73-3085](#)) pataisose, priimtose 2005 metais;

14.2. pateikė optimalų pasiūlymą dėl kuro ir cigarečių akcizų didinimo 2008 metais;

14.3. nesiūlė persvarstyti 2007 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, siekdama, kad viršplaninės pajamos mažintų deficitą.

15. Institucijos, kurių kompetencijai priklauso infliacijos sukeltų socialinių pasekmių švelninimas, taip pat ėmėsi atitinkamų priemonių.

IV. KREDITO PRIEAUGIO ANALIZĖ

16. Iš komercinių bankų išduotų paskolų 2007 metų III ketvirčio rezultatų matyti, kad pagrindinis kredito prieaugio gyventojams veiksnys – būsto paskolos. Kadangi finansų rinkos darosi vis nestabilesnės, abejotina, ar ECB toliau kovos su infliacija didindamas bazinę palūkanų normą. 2007 metų I–III ketvirčių duomenys apie paimtas iš bankų paskolas patvirtina, kad pagrindinis perteklinės paklausos šaltinis – būstui įsigyti paimtos paskolos (69 procentai viso paimtų paskolų prieaugio). Šios paskolos pirmiausia didina būsto kainas, taigi – pelną ir darbo užmokestį statybų ir jį aptarnaujančiuose sektoriuose, o ilgainiui didėjančios šių sektorių pajamos didina paklausą visuose kituose ūkio sektoriuose ir bendrą vartotojų kainų lygį. Teigiamas 2007 metų pokytis – vartojimo paskolų prieaugio lėtėjimas,

mažiau veikiantis vartotojų kainas ir gerinantis komercinių bankų išduotų paskolų portfelio kokybę: per 2007 metų I–III ketvirčius vartojimo paskolų prieaugis sulėtėjo iki 2 procentų BVP, palyginti su atitinkamu 2006 metų laikotarpiu buvusiu 2,2 procentinio punkto BVP.

3 lentelė. Bankų išduotų paskolų prieaugio struktūra (mln. litų)

	2006 metų I–III ketvirčiai	Paskolų prieaugio struktūra, procentais	BVP, procentais	2007 metų I–III ketvirčiai	Paskolų prieaugio struktūra, procentais	BVP, procentais
Klientams (iš viso)	8951,8	100	10,9	12917,2	100	13,5
1. Paskolos gyventojams (iš viso):	4451,2	49,7	5,4	6795,8	52,6	7,1
1.1. būsto paskolos	2623,5	29,3	3,2	4859,3	37,6	5,1
1.2. vartojimo ir kitos paskolos	1827,7	20,4	2,2	1936,5	15	2
2. Kitos paskolos	4500,6	50,3	5,5	6121,4	47,4	6,4

V. TOLESNĖS VEIKLOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

17. Pagrindinis už infliacijos valdymą atsakingų institucijų vykdomos politikos tikslas – sudaryti sąlygas infliacijai stabilizuotis ir sumažėti iki žemesnės kaip 3 procentų ribos.

18. Siekiant šios Strategijos 17 punkte nurodyto tikslo, būtina toliau įgyvendinti šiuos uždavinius:

- 18.1. laikytis griežtos fiskalinės politikos;
- 18.2. valdyti kredito pasiūlą ir paklausą;
- 18.3. vykdyti struktūrines reformas;
- 18.4. valdyti kainų didėjimą.

19. Uždaviniai, nurodyti šios Strategijos 18 punkte, yra ir bus įgyvendinami imantis veiksmų, numatytų šiuo nutarimu patvirtintame vidutinio laikotarpio priemonių infliacijai veikti ir neigiamoms jos pasekmėms socialiai jautrioms gyventojų grupėms švelninti sąraše (toliau vadinama – priemonių sąrašas). Vykdytinos priemonės pasirinktos atsižvelgiant į šias nuostatas:

19.1. dauguma 2007 metų vasarį numatytų priemonių vis dar aktualios ir vykdytinos 2008 ir vėlesniais metais, taigi įtrauktos į priemonių sąrašą;

19.2. šiuo metu įgyvendinus valdžios sektoriaus fiskalinio deficito radikalaus mažinimo/pertekliaus formavimo priemones, infliacija sumažėtų po dvejų ar trejų metų ir tik keliomis dešimtosiomis procento, todėl numatomos naujos priemonės, kurios leistų pasiekti greitesnių rezultatų;

19.3. infliaciją valdyti (stabilizuoti) padėtų vykdomų struktūrinių reformų priemonės, visų pirma skatinančios darbo rinkos lankstumą ir ūkio konkurencingumą, gerinančios

biudžeto išlaidų planavimą ir kontrolę ir leidžiančios efektyviau siekti fiskalinės drausmės tikslų, taigi dėl aiškumo jos taip pat įtrauktos į priemonių sąrašą.

20. Pagrindinės naujos siūlomos priemonės susijusios su būsto kainų stabilizavimu, kadangi, kaip rodo šios Strategijos IV skyriuje pateikta informacija ir siūlo Lietuvos bankas, būtina aktyviai imtis būsto kainų stabilizavimo politikos (mokesčių ir subsidijų reguliavimo priemonėmis), veikiančios visuomenės lūkesčius ir sudarančios geresnes sąlygas didėti būsto pasiūlai. Dėl to Lietuvos Respublikos Vyriausybė numato siūlyti:

20.1. pailginti iki penkerių metų Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nustatytą minimalų trejų metų laikotarpį, kuriuo būtina išlaikyti ne individualios veiklos nekilnojamąjį turtą nuosavybės teise iki jo pardavimo kitam asmeniui nuosavybės dienos, kad tokio turto pardavimo pajamos nebūtų apmokestinamos pajamų mokesčiu;

20.2. apriboti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme numatytą galimybę palūkanas už naują kreditą būstui atimti iš gyventojų pajamų, šią lengvatą socialiai orientuojant.

21. Įgyvendinus priemones, nurodytas šios Strategijos 20 punkte, sumažėtų gyventojams išduodamų būsto paskolų prieaugis ir padidėtų būsto pasiūla.

22. Siūloma aktyvinti veiklą, skirtą stipresnei konkurencijai užtikrinti, ryžtingiau kovoti su nesąžiningais susitarimais, imtis priemonių administruojamųjų kainų ir įkainių srityje. Tai leis užkirsti kelią kainų didėjimui dėl nepagrįsto administruojamųjų kainų didinimo ir (ar) nesąžiningos konkurencijos (kartelinių) susitarimų.

23. Dauguma vykdomų ir numatomų vykdyti priemonių – tęstinės, t. y. jos vykdomos ir turės būti vykdomos ne vien 2008 metais, bet ir vėliau.

VI. NEIGIAMŲ INFLIACIJOS PASEKMIŲ SOCIALIAI JAUTRIOMS GRUPĖMS MAŽINIMAS

24. Siekdama mažinti neigiamas infliacijos pasekmes socialiai pažeidžiamoms šalies gyventojų grupėms, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuosekliai didina valstybinę socialinio draudimo bazinę pensiją (toliau vadinama – bazinė pensija) ir einamųjų metų draudžiamąsias pajamas, valstybės remiamas pajamas ir įvairias socialines išmokas. Nuosekliai didinama minimalioji alga ir finansuojamų iš biudžeto darbuotojų, kuriuos labiausiai veikia kainų didėjimas, darbo užmokestis. Išsamesnė informacija pateikta priemonių sąrašo 5.1 punkte, skiltyje „Pastabos“. Šios priemonės ir toliau bus vykdomos.

VII. ATSAKINGOS INSTITUCIJOS

25. Kainų stabilumas – bendras Lietuvos banko ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės tikslas, todėl tikimasi, kad Lietuvos bankas pagal kompetenciją aktyviai prisidės prie priemonių sąrašė numatytų priemonių įgyvendinimo. Be ministerijų, į priemonių vykdytojų sąrašą įtrauktos ne Lietuvos Respublikos Vyriausybei atskaitingos institucijos – Valstybinės

kainų ir energetikos kontrolės komisija ir Konkurencijos taryba, taip pat savivaldybės, kurios, tikimasi, irgi aktyviai prisidės prie numatytų priemonių įgyvendinimo.

VIII. INFLIACIJOS PERSPEKTYVOS

26. Ateityje paslaugų brangimas darys lemiamą poveikį pagrindinei stabiliosios infliacijos daliai, nes brangstantis darbas sudarys vis didesnę paslaugų savikainos dalį, o dėl pasaulinio masto konkurencijos ir sparčios prekių gamybos pažangos toliau pils drabužiai, avalynė ir buitiniai prietaisai.

27. Šiuo metu prognozuojami artimiausių trejų metų kainų indeksų pokyčiai pateikti 2 lentelėje. Atsižvelgiant į šilumos tiekėjams ir reguliuojamiesiems vartotojams brangiančių dujų, kurių galutinė kaina dar nežinoma, poveikį infliacijai, galima teigti, kad 2008 metų vidutinė metinė infliacija gali padidėti dar apie 1,5 procentinio punkto.

4 lentelė. 2007 metų lapkričio mėnesį Finansų ministerijos atnaujintos infliacijos projekcijų perspektyvos

	2008 metai	2009 metai	2010 metai
Suderinto vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (vidutinis metinis), procentais	6,5	5,1	3,6
Suderinto vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (mėnesinis metinis), procentais	5,5	4,8	2,6

28. Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad infliaciją pastaruoju laikotarpiu didina konvergencija ir nepalankūs išorės veiksniai (pvz., energetikos išteklių brangimas, pasaulinių žemės ūkio žaliavų rinkų konjunktūra). Kai stabilizuosis naftos ir dujų kainos, akcizų tarifai bus suderinti su Europos Sąjungos minimaliomis akcizų normomis, padidės palūkanų normos ir sumažės kredito prieaugis, infliacija Lietuvoje vėl priartės prie euro zonos lygio. Pagrindinis ūkio raidos scenarijus numato, kad infliacija iki 2011 metų pabaigos bus mažesnė nei 2,3 procento.

**VIDUTINIO LAIKOTARPIO PRIEMONIŲ INFLIACIJAI VEIKTI IR NEIGIAMOMS JOS PASEKMĖMS SOCIALIAI JAUTRIOMS
GYVENTOJŲ GRUPĖMS ŠVELNINTI SĄRAŠAS**

Uždaviniai	Priemonės	Vykdymo laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
1. Laikytis griežtos fiskalinės politikos	1.1. Vykdyti griežtą fiskalinę politiką, siekiant užtikrinti makroekonominį stabilumą ir kuo greičiau panaikinti struktūrinį biudžeto deficitą	Nuolat	Finansų ministerija	<i>Vykdoma.</i> Lietuvos Respublikos Seimas 2007 m. lapkričio 8 d. priėmė Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymą, kuris reikalauja, kad 2008 metų valdžios sektoriaus biudžeto deficitas būtų ne didesnis kaip 0,5 procento BVP, taip pat nustato taisykles, kurios leis kuo greičiau panaikinti struktūrinį biudžeto deficitą
	1.2. Atsisakyti praktikos metų viduryje persvarstyti valdžios sektoriaus biudžetus, jeigu faktinės pajamos viršija prognozuotąsias, kadangi tai neleidžia veikti automatiniams ekonomikos verslo ciklo stabilizatoriams	Nuolat	Finansų ministerija	<i>Vykdoma.</i> 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais faktinės biudžeto pajamos beveik 150 mln. litų viršijo pajamų prognozes, tačiau biudžetas nebuvo persvarstytas. Ši nuostata taip pat įtraukta į Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymą
2. Valdyti kredito pasiūlą ir paklausą	2.1. Toliau taikyti gerokai griežtesnius už euro zonos komercinių bankų privalomųjų atsargų ir kapitalo pakankamumo reikalavimus, skatinti bankus konservatyviai vertinti kredito riziką	Nuolat (griežtesni reikalavimai – kol jų reikės)	Lietuvos bankas	<i>Vykdoma.</i> Lietuvos bankas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė bendradarbiauja vykdydami prevencijos priemones: Lietuvos Respublikos Vyriausybė rėmė Lietuvos banko priemones, įspėjančias dėl nekilnojamojo turto rinkos rizikos veiksnių; 2007 metais Lietuvos bankas sugriežtino kredito įstaigų kapitalo pakankamumo reikalavimus
	2.2. Vykdyti aktyvią ilgalaikę būsto kainų stabilizavimo politiką, formuoti racionalius vartotojų lūkesčius, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės politika ilgainiui	2008 metų I ketvirtis	Finansų ministerija	<i>Nauja priemonė</i>

Uždaviniai	Priemonės	Vykdyto laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
	sudarytų būtinas rinkos sąlygas mažėti būsto kainoms:			
	<p>2.2.1. Siūlyti pailginti iki penkerių metų Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nustatytą minimalų trejų metų laikotarpį, kuriuo būtina išlaikyti ne individualios veiklos nekilnojamąjį turtą nuosavybės teise iki jo pardavimo kitam asmeniui nuosavybės dienos, kad tokio turto pardavimo pajamos nebūtų apmokestinamos pajamų mokesčiu</p> <p>2.2.2. Siūlyti papildomai apriboti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme numatytą galimybę palūkanas už naują kreditą būstui atimti iš gyventojų pajamų, šią lengvatą socialiai orientuojant</p>			
3. Vykdyti struktūrines reformas	<p>3.1. Didinti darbo rinkos galimybes:</p> <p>3.1.1. Didinti darbuotojų ir įmonių galimybes prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos sąlygų</p> <p>3.1.2. Daugiau gyventojų pritraukti į darbo rinką ir sudaryti jiems galimybes laisvai pasirinkti darbą</p> <p>3.1.3. Daugiau ir efektyviau investuoti į žmogiškuosius išteklius ir mokymąsi visą gyvenimą</p>	Nuolat	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (koordinuoja)	<i>Vykdoma.</i> Įgyvendinami Lisabonos strategijos tikslai ir 2003 metais Europos Tarybos patvirtintos Užimtumo politikos gairės
	3.2. Didinti ūkio konkurencingumą	Nuolat	Ūkio ministerija (koordinuoja)	<i>Vykdoma.</i> Įgyvendinama per Nacionalinę Lisabonos strategijos įgyvendinimo programą
	3.3. Taikyti strateginio planavimo ir programinio biudžeto sudarymo modelį, kuris sudaro galimybę derinti asignavimų valdytojų veiklą su Lietuvos Respublikos	Nuolat	Finansų ministerija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės	<i>Vykdoma.</i> Strateginio planavimo ir programinio biudžeto sudarymo modelis stiprina potencialą, sudaro galimybes mažinti išlaidas; kasmet išanalizavus Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto išlaidų panaudojimą,

Uždaviniai	Priemonės	Vykdyto laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
	Vyriausybės nustatomais prioritetais		kanceliarija	užtikrinama, kad jos būtų naudojamos racionaliai.
				Siekiant toliau tobulinti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų planavimo ir kontrolės sistemą, parengtas priemonių planas, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 11 d. pasitarime (protokolo Nr. 36). Jame numatytos tam tikros priemonės, susijusios su asignavimų valdytojų ir jų vykdomų programų skaičiaus optimizavimu, asignavimų valdytojų programų išsiskyrimu, lėšų skyrimu tarpinstitucinėms programoms, interneto puslapio, kuriame būtų pateikiama ir nuolat atnaujinama visa su biudžeto procesu susijusi informacija, sukūrimu
	3.4. Toliau vykdyti daugiabučių modernizavimo programą	Nuolat	Aplinkos ministerija, Finansų ministerija	<i>Vykdoma.</i> Renovuoto būsto gyventojams šildymo išlaidos sumažės 25–50 procentų, dėl to energijos kainos mažiau veiks bendrą vartotojų kainų lygį. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213 patvirtinta Daugiabučių namų modernizavimo programa, įgyvendinanti Lietuvos būsto strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 21 d. nutarimu Nr. 60, tikslą – užtikrinti efektyvų esamo būsto naudojimą, priežiūrą, atnaujinimą ir modernizavimą, racionalų energijos išteklių naudojimą. Programos įgyvendinimo laikotarpis – 2005–2020 metai
4. Valdyti kainų augimą	4.1. Inventorizuoti prekių ir paslaugų kainų, kurios nustatomos valstybės (savivaldos) institucijų sprendimais ar su jomis derinamos privaloma tvarka, nomenklatūrą, persvarstyti šių kainų reglamentavimo režimus, teikti pasiūlymus dėl režimų suderinimo	2008 metų I ketvirtis	Ūkio ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija,	<i>Nauja priemonė</i>

Uždaviniai	Priemonės	Vykdyto laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
			Konkurencijos taryba, savivaldybės	
	4.2. Užkirsti kelią karteliniams susitarimams, užtikrinti aktyvų konkurencijos lygio stebėjimą	Nuolat	Konkurencijos taryba	<i>Nauja priemonė</i>
	4.3. Parengti pasiūlymus dėl optimalių tolesnio cigarečių akcizo didinimo tempų ir terminų	2008 metų II ketvirtis	Finansų ministerija	<i>Nauja priemonė</i>
5. Mažinti neigiamas infliacijos pasekmes socialiai jautrioms gyventojų grupėms	5.1. Didinti socialinio draudimo pensijas ir socialines išmokas, mažinti neigiamą didėjančių būsto išlaikymo išlaidų poveikį, didinti mažiausiai uždirbančių asmenų darbo užmokestį	Nuolat	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija	<p><i>Vykdoma.</i></p> <p>Socialinio draudimo pensijos ir socialinės išmokos nuosekliai didinama valstybinė socialinio draudimo bazinė pensija (toliau vadinama – bazinė pensija) ir einamųjų metų draudžiamosios pajamos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais nuo 2006 m. liepos 1 d. ir nuo 2007 m. vasario 1 d. padidinti šie du rodikliai, nuo kurių priklauso valstybinio socialinio draudimo pensijų dydis:</p> <p>bazinė pensija nuo 2006 m. liepos 1 d. padidinta 30 litų (nuo 200 iki 230 litų), o nuo 2007 m. vasario 1 d. – 36 litais (nuo 230 iki 266 litų);</p> <p>draudžiamosios pajamos nuo 2006 m. liepos 1 d. padidintos 128 litais (nuo 1084 iki 1212 litų), o nuo 2007 m. vasario 1 d. – 144 litais (nuo 1212 iki 1356 litų).</p> <p>Taigi valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos asmenims, turintiems būtinajį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, nuo 2006 m. liepos 1 d. padidėjo vidutiniškai 60 litų, o nuo 2007 m. vasario 1 d. – apie 70 litų.</p> <p>Vidutinė senatvės pensija turintiesiems būtinajį stažą 2006 metų gruodžio mėnesį buvo apie 517 litų, o 2007 metų gruodžio mėnesį tokių asmenų vidutinė senatvės pensija turėtų siekti 639 litus.</p>

Uždaviniai	Priemonės	Vykdymo laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
				<p>Nuo 2008 m. sausio 1 d. numatoma bazinę pensiją didinti 50 litų (nuo 266 iki 316 litų), o draudžiamąsias pajamas – 58 litais (nuo 1356 iki 1414 litų). Vidutinė senatvės pensija turintiesiems būtinaį stažą 2008 metais turėtų siekti 745 litus.</p> <p>Nuo 2007 m. sausio 1 d. 34 litais (nuo 138 iki 172 litų) padidėjo valstybinių pensijų bazė, nuo kurios dydžio tiesiogiai priklauso nukentėjusiųjų asmenų, Lietuvos Respublikos I ir II laipsnių, mokslininkų valstybinių pensijų dydžiai.</p> <p>Nuo 2008 m. sausio 1 d. valstybinių pensijų bazę planuojama padidinti dar 28 litais (nuo 172 iki 200 litų).</p> <p>Nuo 2007 metų vidurio asmenims, turintiems didelį stažą, valstybinės socialinio draudimo pensijos dydis labiau priklausys nuo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo. Už kiekvienus pilnus stažo metus, viršijančius 30 metų (būtent toks šiuo metu būtinojo stažo reikalavimas senatvės pensijai gauti), didinama pagrindinė pensijos dalis – prie jos pridedama po 2 procentus bazinės pensijos dydžio.</p> <p style="text-align: center;">Valstybės remiamos pajamos</p> <p>Nuo 2006 m. vasario 1 d. valstybės remiamos pajamos padidintos nuo 155 iki 165 litų, nuo 2006 m. spalio 1 d. – iki 185 litų, nuo 2007 m. sausio 1 d. – iki 205 litų, o nuo 2007 m. spalio 1 d. – iki 235 litų vienam asmeniui per mėnesį. Padidinus valstybės remiamas pajamas iki 235 litų, socialinė pašalpa vienam asmeniui, negaunančiam jokių pajamų, per mėnesį padidėjo iki 211,5 lito. Be to, padidėjo minimali nedarbo socialinio draudimo išmoka darbo biržose įsiregistravusiems bedarbiams, kompensacijos būsto šildymo išlaidoms padengti. Teisę nemokamai maitintis mokyklose įgijo daugiau vaikų iš nepasiturinčių šeimų.</p>

Uždaviniai	Priemonės	Vykdymo laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
				<p>Brangstant komunalinėms paslaugoms, didinamos kompensacijos nepasiturintiems gyventojams – taip gerinama šių gyventojų materialinė būklė, daugiau asmenų užtikrinamos minimalios pragyvenimo lėšos. Nuo 2006 m. gruodžio 1 d. kompensuojamos būsto šildymo išlaidos, viršijančios ne 25 procentus, o 20 procentų šeimos (asmens) pajamų ir valstybės remiamų pajamų skirtumo, ir apskaičiuojant pajamas kompensacijai gauti taikomas ne 90, o 100 procentų valstybės remiamų pajamų šeimai (asmeniui) dydis.</p> <p>Nuo 2008 m. sausio 1 d. valstybės remiamas pajamas vienam asmeniui per mėnesį numatoma padidinti 50 litų (nuo 235 iki 285 litų).</p> <p>Nuo 2007 m. sausio 1 d. padidėjo minimalus gyvenimo lygis (MGL) – nuo 125 iki 130 litų, dėl to padidėjo išmokos, kurioms apskaičiuoti naudojamas MGL dydis.</p> <p>Mažiausiai uždirbančiųjų darbo užmokestis</p> <p>Minimalioji mėnesinė alga nuo 2006 metų pradžios iš viso padidėjo 27 procentais (nuo 550 iki 700 litų): nuo 2006 m. liepos 1 d. – nuo 550 iki 600 litų; nuo 2007 m. liepos 1 d. – nuo 600 iki 700 litų.</p> <p>Numatoma, kad nuo 2008 metų pradžios bus nustatyta 800 litų minimalioji mėnesinė alga.</p> <p>Per 2006–2007 metus didintas įvairių kategorijų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų išlaikomų darbuotojų darbo užmokestis: nuo 2006 m. balandžio 1 d. bibliotekininkų atlyginimai padidinti 20 procentų; nuo 2006 m. spalio 1 d. socialinių, kultūros ir meno bei kitų biudžetinių įstaigų darbuotojų tarnybinių atlyginimų maksimalūs koeficientai padidinti</p>

Uždaviniai	Priemonės	Vykdymo laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
				20 procentų;
				<p>nuo 2007 m. sausio 1 d. sveikatos priežiūros biudžetinių įstaigų specialistų darbo užmokestis padidintas 20 procentų;</p> <p>nuo 2007 m. liepos 1 d. dėstytojų ir mokslo darbuotojų tarnybiniai atlyginimai padidinti 20 procentų, o nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. mažiausiai apmokamų minėtų darbuotojų tarnybiniai atlyginimai padidinti dar 10 procentų. Be to, nuo 2008 m. sausio 1 d. šiems darbuotojams tarnybiniai atlyginimai bus padidinti dar 20 procentų (t. y. 11,3 procento – kaip ir kitiems biudžetinių įstaigų darbuotojams ir papildomai 8,7 procento – tik dėstytojams ir mokslo darbuotojams);</p> <p>nuo 2005 m. rugsėjo 1 d. vykdoma nauja Mokytojų darbo apmokėjimo sistemos įgyvendinimo programa, pagal kurią nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. bus įvestas etatinis darbo apmokėjimas. Programos įgyvendinimo laikotarpiu mokytojų darbo užmokestis padidės per 30 procentų.</p> <p>Be to, nuo 2006 m. rugsėjo 1 d. pedagoginių darbuotojų tarnybiniai atlyginimai padidinti 12,6 procento. Nuo 2008 m. sausio 1 d. jie bus padidinti 15 procentų (t. y. 11,3 procento – kaip ir kitiems biudžetinių įstaigų darbuotojams ir papildomai 3,7 procento – tik pedagoginiams darbuotojams), o nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. – dar 5 procentais.</p> <p>Valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojams, kurių tarnybinis atlyginimas apskaičiuojamas taikant koeficientus, susietus su bazine mėnesine alga, nuo 2008 m. sausio 1 d. atlyginimas padidės 11,3 procento, kadangi bazinė mėnesinė alga padidės 13 litų (nuo 115 iki 128 litų)</p>

Uždaviniai	Priemonės	Vykdyto laikotarpis	Atsakinga institucija	Pastabos
6. Kiti uždaviniai	6.1. Nesudaryti pagrindo automatiškai indeksuoti darbo užmokestį pagal praėjusių laikotarpių infliaciją	2008 metai ir vėliau	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija	<i>Vykdoma.</i> Mažiausiai uždirbančių asmenų interesai bus apsaugomi didinant minimaliąją mėnesio algą
	6.2. Informuoti ir šviesti visuomenę svarbiais ekonomikos ir asmeninių lėšų tvarkymo klausimais	2008 metai ir vėliau	Finansų ministerija, Lietuvos bankas	<i>Nauja priemonė.</i> Informuojama visuomenė objektyviau įvertins aplink vykstančius procesus, suvoks jų svarbą asmeninei gerovei, gebės sumaniau tvarkyti asmenines lėšas, aktyviau dalyvaus priimant bendrus sprendimus dėl valdžios sektoriaus finansų. Gyventojų ekonominio raštingumo didinimas – vienas iš atnaujintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. balandžio 25 d. patvirtintos Lietuvos visuomenės informavimo apie euro įvedimą ir komunikacijos strategijos tikslų. Įgyvendindami šią strategiją, Finansų ministerija ir Lietuvos bankas vykdo atitinkamas priemones. Būtina keisti gyventojų požiūrį į asmeninių lėšų tvarkymą: pratinti pamatuotai skolintis (pagal realias galimybes), neišlaidauti, taupyti, investuoti
	6.3. Mažinti šešėlinės ekonomikos mastą, apmokestinti šešėlines pajamas	Nuolat	Finansų ministerija (Valstybinė mokesčių inspekcija)	<i>Vykdoma.</i> Patvirtintos gyventojų pajamų mokesčio administravimo sugriežtinimo priemonės, leidusios legalizuoti šešėlinės ekonomikos mokamus atlyginimo priedus: sumažintas pajamų mokesčio ribinis tarifas, taikomi modernūs atrankos metodai, įsteigta anoniminė telefono linija pranešti apie atlyginimų mokėjimo pažeidimus